

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LIII. Ч. 152. Нью Йорк і Джерзі Ситі, субота, 4. серпня 1945.

No. 152. New York and Jersey City, Saturday, August 4, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за годинцею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

ПРОГОЛОШЕНО ПОСТАНОВИ КОНФЕРЕНЦІЇ ТРЬОХ ПОТУГ

Конференція Трьох Потуг у Потсдамі коло Берліну в Німеччині закінчилася 2. серпня в палаті Цецілієнгоф у принакності 40 людей. Кінцеву промову виголосив президент конференції, американський президент Гері С. Труман, висловлюючи признання всім учасникам конференції, головним чином міністрам закордонних справ Молотову, Іденови й Бірн-сови, почім президент Труман, маршал Советського Союзу Йосиф Сталін і прем'єр Великої Британії Клемент Р. Атлі вийшли із зали засідань.

Оповідку про рішення конференції проголошено водночас у Вашингтоні, Москві й Лондоні. Вона обіймає 6,000 слів містить такі головні постанови:

Покликана буде до життя Рада Пяти Потуг, тобто Америки, Советів, Великої Британії, Франції, Китаю. Починаючи від 1. вересня 1945. р., вона буде сходиться в Лондоні і підготувати мирову конференцію. У першу чергу має бути заключений мир з Італією, відтак з Румунією, Болгарією, Угорщиною і Фінляндією.

Невтральні держави мають бути допущені до Організації Об'єднаних Держав за виїмком Еспанії, яка тепер є під диктатурою ген. Франка.

У Польщі мають бути переведені свободні вибори, а вчасі підготовки до виборів будуть допущені кореспонденти заграничних газет. Польща дістане від Німеччини Східню Прусію за виїмком міста Кенігсбергу, яке дістане Советська Росія як порт над Балтійським морем. Західних границь Польщі не устійнено, а полишено до рішення мирової конференції. Тимчасом однак Польща буде адмініструвати німецькими землями аж по ріку Одер і Нісе, а звідти, як і з Східньої Прусії буде німецьке населення перенесене до цієї Німеччини, яка остає під адміністрацією Аліантів.

Німецьку державу як імперію знищено в такий спосіб, що забрано її весь великий промисл, який міг би причинитися до відбудови її воєнної сили, а полишено лише такі фабрики, які потрібні для її мирної екзистенції і прохарчування. Усю машинерію заберуть собі Аліанти як відшкодування за воєнні шкоди. Кожна держава, що має частину Німеччини під своєю окупацією, буде сама рішати, які машини має забрати для себе. Однак Німеччину має трекувати як

НОВИЙ АДРЕСАР КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Заходом гр. Ф. Мекравча вийшов у Вініпегу, в Канаді, накладом Української Національної Видавничої Спільки, уже другий адресар канадських бізнесменів і професіоналів українського походження. Цим разом є це обемиста книжка на 200 сторін друку, що начисляє коло 3,000 адрес поодиноких купців, промисловців, професіоналів та українських організацій. Вона подає теж різні статистичні дані, як: огляд населення українського по різних містах Канади, їх заняття, тощо. Крім цього є в книжці різні статті.

Адресар опрацював гр. Мекравч. Є він поважний поступом від попереднього річника, що з'явився був у 1944 році. Є він теж доказом поступу української імміграції Канади на кожному полі. Адресар, видно, має на цілі посприяти ще дальшому поступові української імміграції в Канаді в бізнесі, промислі й професіях, даючи їм нагоду пізнати свій стан в цей чисто практичний спосіб. Адреса показує, що українські іммігранти в Канаді вже становлять поважну економічну й професійну силу в Канаді та дає надії, що ця сила буде далі й чим скорше зростати.

ПОМИНАЮТЬ ГЕТЬМАНА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО.

В дітройтській окрузі повстав ініціативний комітет для вшанування пам'яті гетьмана Павла Скоропадського. Комітет має на цілі улаштувати жалібну академію. До ініціативного комітету ввійшли: Петро Запорожець, голова; Михайло Чемний заступник і пресовий звітник, Микола Небоженко, секретар і Іван Шеремета скарбник.

економічну цілість, поки не буде створений уряд, з котрим Аліанти заключать мир. До того часу Німеччині заберуть усю зброю, кораблі, знищать пристані і колишній воєнний генеральний штаб, так, щоб сліду не остало з її милітаризму.

Як далеко має сягати влада теперішнього уряду Австрії, ще не устійнено. Нема згадки у звіті про Японію.

Суд над воєнними кримінальниками розпочнеться після того, як зладяться їх лісти. Перша ліста буде оприлюднена 1. вересня.

БОМБЕРИ ПІДПАЛИЛИ ДОКИ ФЛЬОТИ В НАГАСАКІ

УКРАЇНА В АМЕРИЦІ, А НЕ В СОВЕТАХ.

Кореспондент газети Нью Йорк Таймс Брукс Аткинсон, передає з Москви вражіння про місто. Він був в 1936 році в Москві, отже порівнює теперішній вигляд міста з колишнім. Усюди знаходить візерцеву чистоту. У різних установах, в яких доводилося Аткинсови бувати, стрічає тепер далеко менше людей, що знають англійську мову, ніж давніше. Написі всюди чисто російські, навіть нема таких міжнародних, як „ресторан“, або різні магазини. На кінці згадає Аткинсон про стрічу у парку з російським солдатом. Солдат запитує:

— Звідки ви, може з Лотви?

— Ні, я з Америки, — каже Аткинсон.

— Ах, так, — каже солдат — значить ви з України.

ЗАПОВІДАЄ ІЗОЛЯЦІЮ ЯПОНІ

Генерал Шенолт, б. командант американських повітряних сил, запевняє, що до місяця Японія буде відрізана зовсім від азійського суходому. Це не означає ще кінця війни: ворог ще зможе довго держатися в Манчурії й північній Китаю.

ЄРАРХИ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ НЕ ХОЧУТЬ ПОКЛОНІТИСЯ ЧЕРВОМУ ПРАПОРОВИ.

Збірне послання єпископів Російської Православної Церкви в Америці, видане в Нью Йорку 15. липня 1945 р., покликаючися на архієрейський собор, що відбувся 12. старого стилю травня в Шікаго, твердить, що ніяк не може послухати зазиву патріарха Російської Православної Церкви з Москви і піддатися советському прапорови, бо це нарушувало б мир у церкві і викликало б підозріння, що ця церква не є лояльна законом і прапорам Злучених Держав і Канади.

„Хоч як у теперішній часі є велике червоне знамя Советського Союзу, прославлене величавими перемогами над ворогами нашої першої батьківщини — Росії, то не годиться наслідувати колишнього Ізраїля і творити із цього прапора ідола („кумира“) для пустих поклонів і то ще в чужім для цього прапора краю — в нашій новій батьківщині — Північній Америці.“ — Так сказано в посланні. Під посланням підписаних є 10 єпископів під проводом митрополита Теофіла.

250 літаків Далеко-Східної Повітряної Сили dokonали вдачного рейду на порт і залізничну кінцеву станцію в місті Нагасакі, на острові Гоншу. Коли його покидали, весь порт був одним морем пожегів.

Затоплено при тому десять кораблів. Ушкоджено теж три інші кораблі та один підводний човен.

З попереднього рейду суперфортець на остров Гоншу, в котрім брало участь рекордове число літаків, бо аж 820, не вернувся всього один літак. Скинено в тому рейді 6,632 тон вибухових матеріалів.

Міновано теж води між Кореєю та Японією.

ФЛЬОТА ДАЛІ БЄ ПО ЯПОНІ

Літаки, що мають свої бази на літаковозах Третьої Фльоти, далі били по округах Токіа, Нагоя й Майзурі.

Токіо признало, що американці збомбардували остров О, що лежить у самому заливі Токіа.

СТРІЧА ПРЕЗИДЕНТА АМЕРИКИ З КОРОЛЕМ БРИТАНІЇ

По дорозі домів з потсдамської конференції президент Труман стрінувся коло британського міста Плімуту з британським королем Юрієм. Головним предметом розмови були висліди конференції Трьох Потуг у Потсдамі.

Президент Труман прибув до Плімуту літаком, перейшов на американський кружляк „Огаста“, а потім пішов на британський кружляк „Ріновн“ на стрічу з королем. Пізніше король зложив президентові візиту на „Огасті“.

ПАННА ХРАПЛИВА ВІДІСЛАНА ДО НІМЕЧЧИНИ.

Головна квартира оборони в Отаві виявила 19. липня, що хорунжа Анна Храплива дістала призначення до окупаційної армії в Німеччині. Вона має поробити приготування на прибуття першого відділу жіночого корпусу канадської армії, що має служити при окупаційних військах.

В теперішню пору хорунжа Храплива перебувала за морем як друга в команді під наказами майора Марії МекКалум з Торонта. Також була вона одною із головних працівниць в гостинниці Українсько-Канадських Вояків у Лондоні. Тепер має служити в 61 Канадській Жіночій Армії в Німеччині. — („Український Голос“).

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 51-53 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 20, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 21, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Оживає народня творчість, хоч при змінених відносинах

За звідомленнями советської преси, вчасі походу Червоної Армії через Західну Україну поширив партизанську діяльність в цій частині українських земель С. А. Ковпак. Він став діяльний особливо на карпатському підгір'ю, головною тому, що галицькі гуцули мали традицію підпольної боротьби і тому легко серед них можна було оживити традицію Довбуша та довбошуків. Разом із відділами партизанів ішов теж народний поет П. Воронько, який складав пісні на честь партизанів і вони легко поширювалися серед гуцулів у формі коломийок. Народні співці, перенявши ці пісні, навіть не знали, хто то був їх автором, а от так передавали собі з уст до уст, як звичайно передаються інші популярні пісні. Тому, що в цих піснях оспівувалися найновіші події, вони легко приймалися і, нема сумніву, що наліта цілі збережуться серед гуцулів.

Про ці справи пише самий П. Воронько у своїх споминах, які дісталися вже до Америки і їх у перекладі на московську мову передало „Новое Русское Слово". У споминах передають теж деякі уривки в українським оригіналі. Вони вказують на хист народнього поета наслідувати старинні українські думи та інші форми української народньої поезії. Одна із пісень, яку склав Воронько,

а яка скоро прийнялася, це така:

Старий батько спитав сина:
„Що ти хочеш, сину?"

— Бити німця, щоб звільнити
Нашу батьківщину!

Спитав дочку карооку:

„Що хочеш, Оксано?"

— Іти в табір на Дубину
З братом партизаном.

Старий батько спитав дітей:
„Щож мені робити?"

— Ходить з нами, рідний тату,
Разом німця бити.

Воронько згадує про похід через Маняву і про дорогу до Прута. Коли туди дійшли, один гуцул сказав йому, що про партизанів колпаківців вже склали коломийку гуцули і почав співати від слів:

„Із Путивля на схід сонця
На схід сонця рано..."

Воронько змісця пізнав, що це його поезійка, яка наслідувала колишню „Пісню про Похід Ігоря", але гуцули скоро перемінили її в коломийку, не знаючи її автора. Воронько пише, що він не пробував признаватися до авторства, а почувся вдоволений з цього, що його пісня стала народньою.

З цього виходить, що як би так розпочалася стихійна боротьба українського народу за волю України, вона скоро видала б народніх поетів, які вміли б одушевити маси до важного діла.

МАНУІЛЬСЬКИЙ ТА ОФІЦІАЛЬНИЙ ФОТОГРАФ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Леонард Лайонс, що веде свою „колонну" в різних американських газетах під наголовком „Лайонс Ден", писав оноді, що підчас одної з горячих сесій сан-франсисської конференції Мануїльський, „російський-голова української делегації", відмовився позувати до фотографії Гіорюві Міліови, фотографови магазину „Лайф" котрий був на конференції офіційним фотографом американського департаменту

стейту. Як Мілі направив свій апарат на Мануїльського, той закричав: „Ні, ні". Представник департаменту стейту сказав чим скорше до Мануїльського: „Але пан Мілі є теж українцем". Мануїльського лице прояснилося і він позував до фотографії, питаючи при тому фотографа: „То ви теж українець?" Мілі наставив апарат, натиснув на гузик, а потім відповів: „Ні, альбанець".

КАНАДІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ.

Торонтонський університет оповіщує кожного року огляд письменничої творчости в Канаді. Як у минулому, так і тепер огляд замітний тим, що крім виїмків, лише українці виказали якийсь поступ в літературній діяльності. Український письменник З. Б. Маркевич з Монреалу написав повість у французькій мові „Степи України", яка є родинною біографією. Літературний огляд згадує також такі праці: Онуфрій Івах з Вінніпегу написав низку бро-

шур із серії „Культура й Освіта"; о. Степан Семчук з Вінніпегу написав коротку історію Української Греко-Католицької Церкви в Канаді; о. Антис Луговий дістав особливу похвалу за його двомовну (англійсько-українську) історію Старого Завіту; Василь Туливітрів з Гемілтоу написав драму на 3 дії „Щасливе й веселе життя".

У згадці пишеться також про цілу низку книжкових календарів і різних ювілейних видань.

ЗЛИТТЯ ДВОХ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ В АРГЕНТИНІ.

Спільні сходини членів двох централей, а це „Просвіти" і „Відродження" в Буенос Айрес в Аргентині відбулися 20. травня 1945 р. у справі взаємовідносин обох товариств і будови Народнього Дому. Тов. „Відродження", щодо числа членів найсильніша українська національна і культурно-освітня централь на терені Аргентини з осідком в Буенос Айресі, повзяло шире бажання злучитися в одно тіло з товариством „Просвіта", як другою централею того самого напрямку в Аргентині. На підставі пляну злуки обох товариств мало „Відродження" зречися своєї назви, а прийняти назву товариства „Просвіта" і члени мали перейти до „Просвіти", а з ними й ціле майно. Осідком нового товариства має бути осідок „Відродження" при вулиці Маса 150. „Наш Клич" як офіційний орган тов. „Відродження" мав перестати виходити, а мало далі існувати „Українське Слово" як орган тов. „Просвіта".

Після дискусії відбулося формальне голосування членів кожного товариства окремо і всі вони заявили одностайно за злуку обох товариств в одно. Формальне злиття має ще бути підтверджене урядовими Загальними Зборами обох товариств („Наш Клич", Буенос Айрес з 26 травня 1945).

КУРІОЗ!

Делегат Українського Конгресового Комітету Америки з нагоди міжнародної Конференції у Сан Франсиско Богдан Катамай, помістив в газеті „Америка" у Філадельфії у виданню з 23. червня свою розмову із представником Советської України д-ром В. Бондарчуком. У розмові переповідає автор, як то проф. Бондарчук не хотів із ним розмовляти тому, що між комуністами і націоналістами не може бути спільної мови. Та хоч до розмови про Україну не дійшло, то всетаки між обома співрозмовниками прийшло до формального порозуміння про неможливість самої розмови.

У виданню большевицької газети „Українські Щоденні Вісти" з дня 29. липня поміщений лист д-ра Бондарчука такого змісту:

„Вп. Громадяни: Мої друзі в Америці показали мені примірник газети „Америка" від 23. червня 1945 року, де надруковано діалог, який начеб відбувся між мною і якимсь Богданом Катамаєм.

„Прошу повідомити українські газети в Америці, що я ніяких, нізким подібних розмов не мав і надрукована в газеті „Америка" стаття є нерозумна вигадка, і автора її — Богдана Катамаю — я в вічі не бачив. — Д-р В. Бондарчук, делегат Радянської Республіки у Сан Франсиско. 1945 р., липня 18 дня".

Чому д-р В. Бондарчук уважав за потрібне заперечити факт розмови, лишаємо до догаду самих читачів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Збори Бр. св. Василя, від 168, відбудуться в неділю, 5. серпня, в годині 2. пополудні точно. Збирання вкладок зачнеється в годині 1:30. — С. Косміна, секр.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

НЕ ЖДІТЬ! НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ! ДЛЯ ПОБІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL
707. Prospect Avenue,
(cor. E. 154 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: BRonx 5-4577